

Sygn. akt IV KK 153/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **S. M. i P.Ł.**

skazanych z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 12 maja 2021 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść,

od wyroku Sądu Rejonowego w Z.

z 7 września 2005 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

S. M. i P.Ł. (wraz z innymi osobami) zostali oskarżeni o to, że:

1. w dniu 4 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi jeszcze mężczyznami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu usiłowali dokonać kradzieży koksu o wartości 5 150 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k.

- w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
2. w dniu 6 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi jeszcze mężczyznami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 5 230 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 3. w dniu 10 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 16 680 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 4. w dniu 10 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali kradzieży węgla o wartości 7 800 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
 5. w dniu 12 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 2 100 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 6. w dniu 14 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych po uprzednim ich otwarciu usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 2 300 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 7. w dniu 16 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży koksu o wartości 2 226 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 8. w dniu 16 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 9 996 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;

9. w dniu 17 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 7 411 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
10. w dniu 24 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 1 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
11. w dniu 28 listopada 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 7 968 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
12. w dniu 1 grudnia 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży mialu węglowego o wartości 1 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
13. w dniu 3 grudnia 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu i usiłowali dokonać kradzieży koksu o wartości 2 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
14. w dniu 14 grudnia 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 6 700 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
15. w dniu 15 grudnia 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu koksu i usiłowali dokonać kradzieży koksu o wartości 2 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;

16. w dniu 21 grudnia 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 5 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
17. w dniu 22 grudnia 2002 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 2 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
18. w dniu 8 stycznia 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 5 670 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
19. w dniu 14 stycznia 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu koksu i usiłowali dokonać kradzieży koksu o wartości 5 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
20. w dniu 5 lutego 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i dokonali kradzieży węgla o wartości 1 385 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
21. w dniu 18 lutego 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu miazgu węglowego i usiłowali dokonać jego kradzieży o wartości 2 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
22. w dniu 23 lutego 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać jego kradzieży o wartości 2 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;

23. w dniu 25 lutego 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i dokonali kradzieży węgla o wartości 4 700 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
24. w dniu 26 lutego 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu koksu i dokonali jego kradzieży o wartości 8 228 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
25. w dniu 28 lutego 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 10 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
26. w dniu 4 marca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i kradzieży węgla o wartości 400 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
27. w dniu 6 marca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 3 260 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
28. w dniu 8 marca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu i usiłowali dokonać kradzieży mialu węglowego i koksu o wartości 6 740 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.
29. w dniu 15 marca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu i dokonali kradzieży mialu węglowego o wartości 480 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
30. w dniu 18 marca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej

- wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu i kradzieży koksu o wartości 2 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
31. w dniu 23 marca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 11 136 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
32. w dniu 25 marca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu i kradzieży koksu o wartości 6 100 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
33. w dniu 9 kwietnia 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu koksu i usiłowali dokonać jego kradzieży o wartości 1 110 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
34. w dniu 17 kwietnia 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i miału węglowego oraz ich kradzieży o wartości 27 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
35. w dniu 22 kwietnia 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu i kradzieży miału węglowego o wartości 3 260 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
36. w dniu 25 kwietnia 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu i z ww. osobami, po uprzednim włamaniu do wagonów kolejowych dokonali kradzieży węgla i koksu o wartości 15 050 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popełnienie czynu z art. 279 § 1 k.k.;
37. w dniu 11 maja 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla, koksu i miału węglowego i ich kradzieży o wartości 20 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o

- popęlnienie czynu z art. 278 § 1 k.k.;
38. w dniu 31 maja 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 23 870 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popęlnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 39. w dniu 15 czerwca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać jego kradzieży o wartości 15 500 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popęlnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 40. w dniu 18 czerwca 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami, po uprzednim włamaniu do wagonów kolejowych dokonali kradzieży węgla i mialu węglowego o wartości 6 000 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popęlnienie czynu z art. 279 § 1 k.k.;
 41. w dniu 10 października 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i mialu węglowego i usiłowali dokonać ich kradzieży o wartości 16 334 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popęlnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 42. w dniu 21 listopada 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać kradzieży węgla o wartości 12 800 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popęlnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 43. w dniu 4 grudnia 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i mialu węglowego i usiłowali dokonać ich kradzieży o wartości 3 970 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popęlnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.;
 44. w dniu 5 grudnia 2003 roku w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z wyżej wymienionymi osobami z niezabezpieczonych wagonów kolejowych, po uprzednim ich otwarciu dokonali usypu węgla i usiłowali dokonać jego kradzieży o wartości 3 970 zł na szkodę P. Zakład Przewozów Towarowych „C.” w R., tj. o popęlnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.

W akcie oskarżenia prokurator zawarł wniosek o wydanie wobec oskarżonych wyroku skazującego w trybie art. 335 k.p.k. bez przeprowadzania rozprawy i wymierzenie uzgodnionych z nimi kar i środków karnych, tj. w odniesieniu do S.M. kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowy m zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat. oddanie oskarżonego pod dozór kuratora sądowego. Nałożenie obowiązków: naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego, podjęcia pracy lub zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy, powstrzymania się od przebywania w środowiskach przestępczych (k. 868. tom V), zaś w odniesieniu do P.Ł. kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowy m zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat. oddanie oskarżonego pod dozór kuratora sądowego, nałożenie obowiązków: naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego, kontynuowania nauki bądź podjęcia pracy zarobkowej, powstrzymania się od przebywania w środowiskach przestępczych (k. 869, tom V).

Na posiedzeniu w dniu 7 września 2005 roku przed Sądem Rejonowym w Z., doszło ze strony prokuratora do modyfikacji wniosku o skazanie oskarżonych przez przyjęcie, iż działali oni w warunkach opisanych w art. 91 § 1 k.k. I tak, prokurator wniósł o wymierzenie oskarżonym kar w wymiarach: po 1 roku pozbawienia wolności za przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k., przy przyjęciu ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k.. po 1 roku i 4 miesiące pozbawienia wolności za ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. oraz po 1 roku i 4 miesiące pozbawienia wolności za ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. Prokurator wniósł nadto potraktowanie kar wskazanych we wniosku z art. 335 § 1 k.p.k. jako kar łącznych pozbawienia wolności (k. 899, tom V). Obecni na posiedzeniu oskarżeni, wśród których nie było S. M. i P.Ł., nie sprzeciwili się tej modyfikacji.

Sąd Rejonowy w Z. w dniu 7 września 2005 roku, w sprawie sygn. akt II K (...), uwzględniając wniosek prokuratora, na posiedzeniu bez przeprowadzania rozprawy wydał wyrok, którym:

1. uznał oskarżonych, w tym S.M. i P. Ł., za winnych popełnienia czynów opisanych w pkt I. II, III, V, VI. VII, VIII, IX. X. XI, XII. XIII, XIV, XV. XVI, XVIII, XIX, XXI. XXII, XXIII, XXV, XXVI. XXVIII, XXXI, XXXIII, XXXVIII. XXXIX. XXXXI. XXXXII. XXXXIII, XXXXIV wyroku, wyczerpujących znamiona przestępstw z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.. przy czym ustalił, iż stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., tj. przestępstw z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., i za to. na mocy art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., skazał oskarżonych na kary po 1 roku pozbawienia wolności;

2. uznał oskarżonych, w tym S. M. i P. Ł., za winnych popełnienia czynów opisanych w pkt XVII. XX. XXIII. XXIV. XXVI. XXIX. XXX, XXXII, XXXIV. XXXV. XXXVII wyroku, wyczerpujących znamiona przestępstw z art. 278 § 1 k.k., przy czym ustalił, iż stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., tj. przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., i za to na mocy art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazał oskarżonych na kary po 1 roku i 4 miesiące pozbawienia wolności;
3. uznał oskarżonych, w tym S. M. i P. Ł., za w innych popełnienia czynów opisanych w pkt IV. XXXVI. XXXX wyroku, wyczerpujących znamiona przestępstw z art. 279 § 1 k.k., przy czym ustalił, iż stanowią one ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., tj. przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., i za to na mocy art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazał oskarżonych na kary po 1 roku i 4 miesiące pozbawienia wolności;
4. na mocy art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. skazał oskarżonych S. M. i P.Ł. za powyższe przestępstwa na kary łączne po 2 lata pozbawienia wolności;
5. na mocy art. 69 § 1 k.k. oraz art. 70 § 2 k.k. wykonanie orzeczonej wobec S. M. kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 5 lat;
6. na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 2 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego P. Ł. kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 3 lata.

W pkt 18 wyroku zawarto rozstrzygnięcie o oddaniu oskarżonych S.M. i P.Ł., na podstawie art. 73 § 2 k.k., w okresie próby pod dozór kuratora. W pkt 14 sentencji orzeczenia, z mocy art. 72 § 1 pkt 4 k.k. zobowiązano oskarżonego P.Ł. do podjęcia starań o uzyskanie pracy zarobkowej. W pkt 16 i 17 na podstawie art. 72 § 1 pkt 7 i 8 k.k. zobowiązano oskarżonego S.M. do powstrzymania się od przebywania w środowiskach przestępczych oraz do zarejestrowania się we właściwym Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna, do czasu podjęcia pracy zarobkowej. W pkt 19 i 20 na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązano oskarżonych do naprawienia na rzecz P. Zakładu Przewozów Towarowych „C.” w R. szkód poprzez zapłatę kwot 96 403 zł oraz 6 000 zł (k. 900 – 905, tom V).

Powyższy wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się wobec S. M. i P. Ł. w dniu 15 września 2005 roku (k. 907, k. 913, tom V).

Kasację od tego orzeczenia wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył wyrok w całości na korzyść S.M. i P. Ł. i zarzucił mu:

1. rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 roku, polegające na zaniechaniu wyznaczenia oskarżonym S. M. i P.Ł. obrońców z urzędu mimo, że w chwili popełnienia zarzucanych im czynów byli oni nieletnimi, a więc udział obrońcy w postępowaniu karnym był obligatoryjny, co w dacie orzekania stanowiło bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.,
2. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 5 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 listopada 2013 roku, polegające na nieuzasadnionym uwzględnieniu w całości zawartego w akcie oskarżenia wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego S. M. i P.Ł. oraz orzeczenie uzgodnionych z oskarżonymi kar, co skutkowało rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem art. 13 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich obowiązującego w dacie orzekania, polegającym na wymierzeniu wobec oskarżonych za przypisane im czyny kar bez zastosowania nadzwyczajnego ich złagodzenia, podczas gdy było ono obligatoryjne wobec nieletnich sprawców przestępstw, co do których wszczęto postępowanie po ukończeniu przez nich 18 lat i odpowiadających przed sądem karnym na podstawie art. 18 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Z.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się zasadna i to w stopniu oczywistym uzasadniającym jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W toku całego postępowania S.M. i P.Ł. nie mieli żadnego obrońcy. Oskarżony S. M. urodził się 12 stycznia 1987 r, natomiast oskarżony P. Ł. urodził się w dniu 20 marca 1987 r. W chwili popełnienia przypisanych im czynów to jest w okresie od dnia 4 listopada 2002 r. do dnia 5 grudnia 2003 r., nie mieli oni ukończonych 17 lat, a zatem byli nieletnimi w

rozumieniu art. 10 § 1 k.k. oraz art. 1 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969). Zgodnie zatem z art. 79 § 1 pkt 1 oraz § 3 k.p.k., musieli mieć oni obrońców, których udział w rozprawie był obowiązkowy, a uchybienie w tym zakresie prowadziło do wystąpienia bezwzględnej podstawy odwoławczej, przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Nadto zaskarżony kasacją wyrok został również wydany z rażącym naruszeniem art. 343 § 5 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 listopada 2013 r., polegającym na nieuzasadnionym uwzględnieniu w całości zawartego w akcie oskarżenia wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego S. M. i P.Ł. oraz orzeczenie uzgodnionych z oskarżonymi kar, co skutkowało rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem przepisu art. 13 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (dalej – u.p.n.) obowiązującego w dacie orzekania, polegającym na wymierzeniu wobec oskarżonych za przypisane im czyny kar bez zastosowania nadzwyczajnego ich złagodzenia, podczas gdy było ono obligatoryjne wobec nieletnich sprawców przestępstw, co do których wszczęto postępowanie po ukończeniu przez nich 18 lat i odpowiadających przed sądem karnym na podstawie art. 18 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (u.p.n.). Nie ulega wątpliwości, że w realiach przedmiotowej sprawy zastosowanie znajdował przepis art. 18 § 1 pkt 2 u.p.n., na mocy którego właściwym do rozpoznania sprawy nieletniego, przeciwko któremu postępowanie wszczęto po ukończeniu przez niego lat 18, jest sąd właściwy według przepisów kodeksu postępowania karnego. Jednakże przepis ten ma charakter jedynie procesowy i nie daje podstaw do stosowania wobec nieletniego jakichkolwiek środków czy kar. To zaś oznacza, że sąd właściwy według przepisów k.p.k. do rozpoznania sprawy nieletniego związany jest treścią art. 13 u.p.n., nakazującego, przy orzekaniu kary nieletniemu, określonej w kodeksie karnym, zastosowanie nadzwyczajnego jej złagodzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2001 r. sygn. akt IV KKN 205/01, OSNKW 2001, z. 9 – 10, poz. 77). W treści tego przepisu wskazano, że sąd wydając wyrok skazujący stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary. Był to zatem skierowany do sądu orzekającego nakaz określonego postąpienia wedle reguł określonych w art. 60 § 6 k.k. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania. Stanowił on, że nadzwyczajne złagodzenie polega na wymierzeniu kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia albo kary łagodniejszego rodzaju. I tak, w pkt 3 § 6 art. 60 k.k. w odniesieniu do czynu stanowiącego występki zagrożony w dolnej granicy karą nie niższą od roku wskazano, iż sąd wymierza grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności. Do wymienionej kategorii należy – jak słusznie dostrzega skarżący - występki z art. 279 § 1 k.k., zagrożony karą

pozbawienia wolności od roku do lat 10. Zastosowanie wyżej wymienionych reguł nakładało na sąd w przypadku kary pozbawienia wolności, orzeczenie jej poniżej dolnej granicy, która nie mogła tym samym przekroczyć 11 miesięcy. Sąd Rejonowy w Z. przypisując oskarżonym S. M. i P. Ł. w pkt 3 sentencji wyroku popełnienie, stanowiących ciąg przestępstw, czynów z art. 279 § 1 k.k. wymierzył im kary po 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, a zatem powyżej granicy wyznaczonej treścią art. 60 § 6 pkt 3 k.k. Podobnie, z rażącym naruszeniem norm prawa materialnego Sąd Rejonowy wymierzył obu oskarżonym kary za przypisane im przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. (pkt 1 sentencji wyroku) oraz z art. 278 § 1 k.k. w z. z art. 91 § 1 k.k. (pkt 2 sentencji wyroku), kształtując każdą z nich na poziomie 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności. Występek z art. 278 § 1 k.k. zagrożony jest karą od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności, a więc dolną granicą ustawowego zagrożenia jest kara niższa od roku. W odniesieniu do tego rodzaju występków w treści art. 60 § 6 pkt 4 k.k. ustawodawca nakazał wymierzenie kary łagodniejszego rodzaju, niż kara pozbawienia wolności, tj. kary grzywny lub ograniczenia wolności. W tej sytuacji wymierzenie za wymienione występkę z art. 278 § 1 k.k., usiłowane i dokonane, kar pozbawienia wolności, także rażąco naruszyło przepis prawa materialnego, a mianowicie art. 13 u.p.n. Nie ulega wątpliwości, że orzeczenie w stosunku do nieletniego sprawcy kary bez zastosowania instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary rażąco narusza art. 13 w zw. z art. 18 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2008 roku, sygn. akt IV KK 311/08, Lex nr 469188).

Jak słusznie dostrzega Prokurator Generalny przepis art. 13 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich utracił moc z dniem 2 stycznia 2014 roku (Dz.U. 2013.1165 - art. 1). Tym niemniej w ewentualnym ponownym rozpoznaniu sprawy winien znaleźć zastosowanie art. 4 § 1 k.k., nakładający obowiązek stosowania ustawy obowiązującej w czasie popełnienia przestępstwa, jeżeli jest ona względniejsza dla sprawcy. Takim przepisem jest bez wątpienia powołany już art. 13 u.p.n.

Na koniec nadmienić należy, że mimo, iż wykonanie kar łącznych orzeczonych wobec S.M. i P.Ł. w wymiarach po 2 lata pozbawienia wolności, obejmujących kary jednostkowe, zostało warunkowo zawieszone względem obu oskarżonych, to nie doszło do zatarcia przedmiotowych skazań. W dniu 31 maja 2007 roku, w sprawie o sygn. W II Ko (...), Sąd Rejonowy w Z. postanowił zarządzić wobec P. Ł. wykonanie kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 7 września 2005 roku, sygn. II K (...) (k. 937, tom V). Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 26 lipca

2007 roku wraz z wydaniem przez Sąd Okręgowy w G., w sprawie o sygn. VI Kzw (...), orzeczenia utrzymującego w mocy zaskarżone postanowienie (k. 947, tom V). Następnie kara ta została objęta wyrokiem łącznym wydanym wobec P. Ł. przez Sąd Rejonowy w Z. w dniu 1 czerwca 2020 roku, w sprawie o sygn. akt II K (...). Z kolei odniesieniu do S. M. postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2008 roku zarządzono wykonanie kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 7 września 2005 roku, sygn. akt II K (...). Kara ta została objęta wyrokiem łącznym wydanym przez Sąd Rejonowy w Z. w dniu 22 września 2008 roku, sygn. akt II K (...) (k. 1094, tom VI). Następnie, w postanowieniu wydanym przez Sąd Rejonowy w Z. w dniu 13 listopada 2013 roku, sygn. akt II K (...), w przedmiocie tzw. kontrawencjonalizacji, po merytorycznym rozstrzygnięciu, polegającym na rozłączeniu kar łącznych z wyroku łącznego i wyroku jednostkowego wydanego w sprawie VII K 1 (...) i zamianie jednej orzeczonej nim kary pozbawienia wolności na karę ograniczenia wolności zaliczono na poczet kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności okres dotychczas odbytej kary, uznając ją za wykonaną w całości (k. 1095. tom VI).

Zasadność podniesionych w kasacji zarzutów implikowała konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W jego toku konieczne będzie prawidłowe rozpoznanie sprawy z uniknięciem powyżej wskazanych uchybień, a także z uwzględnieniem kierunku kasacji Prokuratora Generalnego (na korzyść). Marginalnie dodać także należy, że stosownie do treści art. 529 k.p.k. wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, czy inne wskazane w tym przepisie okoliczności.

Kierując się przedstawioną powyżej argumentacją, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.